



SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Meie 11.10.2026 nr 1-13/24176-1

Lastega töötamise piirangu teabematerjali
koostamine

Lugupeetud kolleegid

Lastega töötamise piirangu eesmärk on kaitsta laste õigusi, heaolu ja turvalisust ning ennetada olukordi, kus lastega töötab inimene, kellele seadus seda ei võimalda. Piirangu järgimisel on keskne roll tööandjal või muul isikul, kes võimaldab inimesel lastega töötada.

Sotsiaalkindlustusamet on oma tegevuses ja järelevalvepraktikas täheldanud, et jätkuvalt tekitab küsimusi, keda tuleb käsitada lastega töötava isikuna ning millal tekib kohustus kontrollida lastega töötamise piirangu puudumist. Eelkõige vajavad selgitamist olukorrad, kus organisatsiooni põhitegevus ei ole otseselt suunatud lastele või kus lastega kokkupuude moodustab üksnes osa inimese tööülesannetest või toimub ebaregulaarselt.

Lastega töötamise piirangu kohaldamisel ei ole määrav üksnes inimese ametinimetuse, asutuse tegevusvaldkond ega laste osakaal klientide või patsientide hulgas. Hinnata tuleb inimese tegelikke tööülesandeid ja lapsega kokkupuute iseloomu. Samuti ei välista kontrollimise vajadust iseenesest see, kui lapsega kokkupuutel viibib juures teine täiskasvanu.

Ühtsema praktika kujundamiseks soovime koostada tööandjatele ja teistele lastega töötamist võimaldavatele isikutele lühikese ja praktilise teabematerjali, mis aitab hinnata, milliste ametikohtade ja tegevuste puhul tuleb lastega töötamise piirangut kontrollida ning kuidas kontrollikohustust nõuetekohaselt täita. Kontroll tuleb teha enne inimese lastega tööle või tegevusse lubamist ning lastega töötavaid inimesi tuleb kontrollida ka edaspidi vähemalt üks kord 12 kuu jooksul.

Palume tutvuda kirjale lisatud teabematerjali projektiga ning esitada ettepanekud selle täiendamiseks või täpsustamiseks. Eelkõige ootame tagasisidet selle kohta, kas materjalis toodud selgitused ja näited on õiguslikult korrektsed, üheselt mõistetavad ning aitavad eri valdkondade tööandjatel hinnata, millal on tegemist lapsega vahetult kokku puutuva inimesega ja millal tuleb tema tausta kontrollida.

Samuti ootame tähelepanekuid nende valdkondade kohta, kus praktikas esineb enim tõlgendus- või rakendusküsimusi ning kus tööandjatel võib olla keeruline hinnata, kas konkreetse inimese tööülesanded eeldavad lastega töötamise piirangu kontrollimist.

Palume võimalikud ettepanekud edastada hiljemalt 30. oktoobriks 2026.

Pärast materjali lõplikku valmimist oleksime tänulikud ka partnerite kaasabi eest selle levitamisel oma infokanalites, et praktiline teave jõuaks võimalikult paljude tööandjate ja teiste lastega töötamist võimaldavate organisatsioonideni.

Täname senise koostöö eest ning ootame teie ettepanekuid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maret Maripuu
peadirektor

Lisaadressaadid:

Riigiasutused

- Sotsiaalministeerium
- Haridus- ja Teadusministeerium
- Andmekaitse Inspeksioon
- Tööinspeksioon
- Politsei- ja Piirivalveamet
- Prokuratuur
- Haridus- ja Noorteamet
- Registrate ja Infosüsteemide Keskus

Tööandjate ja teenuseosutajate esindusorganisatsioonid

- Eesti Tööandjate Keskliit
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)
- Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
- Eesti Linnade ja Valdade Liit
- Eesti Personalijuhtimise Ühing PARE
- Eesti Spordi- ja Olümpiakomitee
- Eesti Noorsootöötajate Kogu
- Eesti Erahuvikoolide Liit
- Eesti Lastehoidude Liit
- Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon
- Eesti Perearstide Selts
- Eesti Haiglate Liit
- Eesti Asenduskodu Töötajate Liit

LISA

Lastega töötamise piirangu kontrollimine Meelespea tööandjale

Miks see on oluline?

Lastega töötamise piirangu eesmärk on kaitsta laste õigusi, turvalisust ja heaolu.

Piirang aitab ennetada olukordi, kus lapsega puutub töö või muu tegevuse käigus kokku inimene, kelle suhtes kehtib seadusest tulenev lastega töötamise keeld. Piirangu kontrollimine ei ole formaalne kohustus, vaid oluline ennetusmeede, mille eesmärk on vähendada laste väärkohtlemise, ärakasutamise ja muude kahjulike olukordade riski.

Kuidas hinnata, kas kontroll on vajalik?

Ära lähtu ainult ametinimetusest või organisatsiooni tegevusalast.

Vaata inimese tegelikke tööülesandeid.

Küsi:

1. Kas teenust või tegevust osutatakse lapsele või laste rühmale?
2. Kas inimese ülesanded eeldavad lapsega vahetut suhtlemist või tegelemist, näiteks tema juhendamist, õpetamist, hooldamist, nõustamist, abistamist või teenindamist?
3. Kas kokkupuude lapsega tuleneb töö või teenuse olemusest, mitte ei ole üksnes juhuslik?

Kui vastus nendele küsimustele viitab vahetule kokkupuutele lapsega, tuleb hinnata, kas inimene on lastekaitseseaduse tähenduses lastega töötav isik ning kas tema suhtes tuleb teha lastega töötamise piirangu kontroll.

Oluline on arvestada, et kontrollikohustus ei sõltu sellest, kas lastega tegelemine on inimese peamine tööülesanne või ainult väike osa tema tööst. Kontroll võib olla vajalik ka siis, kui kokkupuude lastega toimub üksnes aeg-ajalt või ebaregulaarselt, kuid tuleneb töö või teenuse olemusest. Näiteks võivad kontrollikohustuse alla kuuluda tervishoiu-, sotsiaal- või teenindusvaldkonna töötajad, kes puutuvad tööülesannete täitmisel vahetult kokku nii täiskasvanute kui ka lastega.

PEA MEELES! SAGEDASED EKSIARVAMUSED

Praktikas esineb mitmeid olukordi, kus arvatakse ekslikult, et lastega töötamise piirangu kontrollimise kohustust ei ole.

Kontrollikohustus võib siiski esineda ka siis, kui:

- lastega tegelemine moodustab ainult väikese osa inimese tööülesannetest;
- lastega kokkupuude toimub harva või ebaregulaarselt;
- organisatsiooni põhitegevus ei ole suunatud lastele;
- laste osakaal klientide või patsientide hulgas on väike;
- lapsega suhtlemisel või kokkupuutel viibib juures teine täiskasvanu;
- inimene ei kanna ametinimetust, mida tavapäraselt seostatakse lastega töötamisega.

Kontrollikohustuse olemasolu ei sõltu sellest, kui sageli inimene lastega kokku puutub, vaid sellest, kas selline kokkupuude tuleneb tema töö- või tegevusülesannetest.

Lähtuda tuleb inimese tegelikest tööülesannetest ja lapsega kokkupuute olemusest. Kui töö või tegevuse käigus toimub vahetu kokkupuude lapsega ning see tuleneb tööülesannetest, tuleb hinnata lastega töötamise piirangu kontrollimise kohustust sõltumata ametinimetusest, töökoormusest või lastega kokkupuutumise sagedusest.

Millal tuleb kontroll teha?

- enne inimese tööle või tegevusse lubamist;
- vähemalt üks kord aastas kogu töötamise või tegevuse kestel.

Organisatsioonil on soovitatav kujundada selleks selge töökorraldus, et kontroll toimuks õigel ajal ja järjepidevalt.

Kes vastutab kontrolli tegemise eest?

Kontrolli tegemise eest vastutab tööandja või muu lastega töötamist võimaldav organisatsioon. See tähendab, et organisatsioon peab esmalt hindama, milliste ametikohtade või tegevuste puhul on tegemist lapsega vahetu kokkupuutega, ning seejärel tagama nende inimeste suhtes nõuetekohase kontrolli.

Kontrollikohustus lasub organisatsioonil sõltumata sellest, kas inimene tegutseb töötaja, praktikandi, vabatahtliku, käsundisaaja või muus rollis.

Kuidas kontrolli teha?

Kontroll tehakse karistusregistri lastega töötamise piirangu kontrollimise lahenduse kaudu. Kontrolli tulemusena kuvatakse, kas inimesele on lastega töötamine lubatud või keelatud.

Tööandjal puudub üldjuhul vajadus töödelda või säilitada karistusandmete sisu.

Kui inimene on elanud või töötanud välisriigis, tuleks temalt küsida selle kohta teavet ning vajaduse korral kontrollida ka välisriigi karistusandmeid. Eesti karistusregistrist saadav teave ei pruugi hõlmata kõiki välisriigis toime pandud tegusid või karistusandmeid.

Samuti ei vabasta kontrollikohustusest asjaolu, et lapsega kokkupuude toimub teise täiskasvanu juuresolekul või järelevalve all. Kontrollivajadust tuleb hinnata eelkõige tegelike tööülesannete ja lapsega kokkupuute olemuse põhjal.

Mida tuleb silmas pidada andmekaitse vaatest?

Lastega töötamise piirangu kontrollimisel tuleb töödelda isikuandmeid ainult ulatuses, mis on kontrollikohustuse täitmiseks vajalik.

Tagada tuleb, et:

- töödeldakse ainult vajalikku teavet;
- andmetele pääsevad ligi üksnes need inimesed, kelle tööülesanded seda eeldavad;
- andmeid ei säilitata kauem, kui see on vajalik ja õiguspärane;
- kontrolli tegemine dokumenteeritakse viisil, mis võimaldab tõendada, et kontroll on tehtud ja millal see tehti.

Tööandja peab olema võimeline vajaduse korral tõendama, et kontrollikohustus on nõuetekohaselt täidetud. Selleks piisab üldjuhul kontrolli tegemise fakti ja aja dokumenteerimisest. Kontrolli käigus saadud karistusandmete sisu ei ole tavaliselt vaja säilitada. Kontrolli dokumenteerimisel tuleb lähtuda eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõttest ning säilitada vaid nii palju teavet, kui kontrolli tegemise tõendamiseks on vajalik.

Kontrollnimekiri tööandjale

Enne lastega töötamise võimaldamist veendu, et:

- on hinnatud, millised ametikohad või tegevused eeldavad lapsega vahetut kokkupuudet;
- kontroll on tehtud enne inimese lastega tööle või tegevusse lubamist;
- organisatsioonis on selgelt määratud kontrolli eest vastutav isik;
- kokku on lepitud perioodilise kontrollimise kord;
- kontroll tehakse vähemalt üks kord 12 kuu jooksul;
- kontrolli tegemine on dokumenteeritud;
- isikuandmete töötlemisel järgitakse eesmärgipärasuse, minimaalsuse ja piiratud säilitamise põhimõtteid;
- karistusandmeid ega muid isikuandmeid ei säilitata põhjendamatult.

Mis võib juhtuda, kui kontrollikohustust ei täideta?

Lastega töötamise piirangu kontrollimise peamine eesmärk on kaitsta lapsi.

Kui kontroll jääb tegemata, võib lastega töötada või neile teenust osutada inimene, kelle suhtes kehtib lastega töötamise piirang. Sellisel juhul võivad ohtu sattuda:

- lapse elu ja füüsiline turvalisus;
- lapse vaimne ja emotsionaalne heaolu;
- lapse seksuaalne enesemääramisõigus ja kehaline puutumus;
- lapse üldine heaolu ja arengukeskkond.

Sotsiaalkindlustusamet teeb lastekaitseseaduse § 20 nõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet.

Kui lastega töötamist võimaldav organisatsioon jätab kontrollikohustuse täitmata või ei järgi seadusest tulenevaid nõudeid, võib Sotsiaalkindlustusamet teha ettekirjutuse rikkumise kõrvaldamiseks.

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral võib rakendada sunniraha. Sunniraha ülemmäär on 9600 eurot. Sunniraha ei ole karistus, vaid vahend ettekirjutuse täitmise saavutamiseks.

Teatud juhtudel võib kaasneda ka väärteovastutus. Kui lastega töötamise piiranguga inimesele võimaldatakse lastega töötamist või kontrollikohustust jäetakse süstemaatiliselt täitmata, võib tegemist olla väärteoga. Väärteomenetluse viib läbi Politsei- ja Piirivalveamet ning juriidilisele isikule võib seaduses sätestatud juhtudel määrata rahatrahvi kuni 32 000 eurot.

Lisaks võimalikele õiguslikele tagajärgedele võib kontrollikohustuse täitmata jätmine kaasa tuua:

- usalduse kaotuse laste, vanemate ja koostööpartnerite silmis;
- organisatsiooni mainekahju;
- järelevalvemenetlused;
- teenuse või töökorralduse ümberkorraldamise vajaduse;
- kahju hüvitamise nõuded, kui lapsele on tekitatud kahju.

Kokkuvõte

Hinda inimese tegelikke tööülesandeid, mitte ainult ametinimetust.

Kontroll tuleb teha enne inimese tööle või tegevusse lubamist ning vähemalt üks kord 12 kuu jooksul kogu töötamise või tegevuse kestel.

Kontrollikohustus võib kehtida ka juhul, kui lastega kokkupuude moodustab üksnes osa inimese tööülesannetest või toimub ebaregulaarselt. Seetõttu tuleb alati hinnata inimese tegelikke tööülesandeid ja lapsega kokkupuute olemust, mitte üksnes ametinimetust või organisatsiooni tegevusvaldkonda.

Nõude järjepidev täitmine aitab ennetada olukordi, kus lastega puutub kokku inimene, kelle suhtes kehtib lastega töötamise piirang, ning aitab luua lastele turvalise ja toetava keskkonna.

Lisateave

Registrite ja Infosüsteemide Keskus – lastega töötamise piirangu juhised:
<https://www.rik.ee/et/karistusregister/lastega-tootamise-piirang>

Andmekaitse Inspeksioon – isikuandmete töötlemine töösuhetes:
<https://www.aki.ee/isikuandmed/juhendid-ja-abimaterjalid/isikuandmete-tootlemine-toosuhetes>

Andmekaitse Inspeksioon – isikuandmete töötaja üldjuhend:
<https://www.aki.ee/isikuandmed/juhendid-ja-abimaterjalid/isikuandmete-tootleja-uldjuhend>